

Rūpimi aktyvaus mokymosi klausimai

Ar aktyvus mokymasis nėra žaidimų ir pramogų rinkinys?

Ar tai nėra veikla dėl veiklos, studentams nesusimąstant ko ir kam mokosi?

Ar tai nereikalauja daug laiko? Kaip elgtis su programomis?

Ar aktyvus mokymasis gali pagardinti sausą informaciją?

Kaip išvengti neracionalaus laiko švaistymo dirbant grupėmis?

Ar aktyvus mokymasis grupėmis nėra perdėtas?

Ar nėra pavojų, kad dirbdami grupėmis studentai neteisingai informuos vieni kitus?

Tarkim, dėstytojas pamišęs dėl aktyvaus mokymosi metodų, bet ar studentai tai pat?

Ar aktyvaus mokymosi metodai nereikalauja didesnio pasirengimo ir kūrybiškumo?

10 pasiūlymų paskaitos patobulinimui

DĖMESIO SUŽADINIMAS

- Pradėk nuo pasakojimo (atsitikimo) ar vaizdinės medžiagos
- Pristatyk problemą
- Užduok klausimų

DĖMESIO IR SUPRATIMO KONCENTRAVIMAS

- Raktiniai žodžiai
- Pavyzdžiai ir analogijos
- Vizualinės priemonės

STUDENTŲ ĮTRAUKIMAS

- Staigūs pavyzdžiai (spot challenges)
- Paakinantys pavyzdžiai, užduotys

PASKAITOS PASTIPRINIMAS

- Problemos pritaikymas (praktinis)
- Studentų apžvalga

*Neįmanoma būti
išmintingam, neturint tam
tikrų žinių, tačiau galima
prikaupti žinių ir netapti
išmintingam.*

A. N. WHITEHEAD

*... Manau, kad mokymas –
viena maloniausių ir
labiausiai jaudinančių
žmogaus veiklos formų (kai
jis vykdomas gerai) ir viena
labiausiai žeminančių bei
nuobodžiausių
(kai jis yra netikęs).*

PAUL RAMSDEN

Trys aukštojo mokslo tikslai

**Mokyti studentus
krištiškai analizuoti idėjas
ar konkrečius klausimus**

1

**Vystyti studentų
intelektinius /mąstymo
įgūdžius**

2

**Išmokyti studentus
suvokti principus ar
apibendrinimus**

3

Kaip studentai supranta mokymąsi

- **Mokymasis kaip kiekybinis žinių kaupimas**
- **Mokymasis kaip įsiminimas**
- **Mokymasis kaip faktų, įgūdžių ir metodų, kuriais bus galima vėliau pasinaudoti, įvaldymas**
- **Mokymasis kaip prasmės ar abstrakčios reikšmės ieškojimas**
- **Mokymasis kaip tikrovės interpretacija. Mokytiis –tai suprasti pasaulį, naujai interpretuojant žinias**

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

1.

Vaidmuo: DEMONSTRUOTOJAS

Pastebėtas elgesys:

- rodo “kaip”

Poveikis grupei:

- skatina auditorijos norą atlikti užduotį;
- auditorija nesijaučia nuošalyje;
- sustiprina dalyvių pasitikėjimą savimi pradedant veiklą.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- naujų sąvokų mokymas;
- netinkamų metodų koregavimas;
- kai dirbama su nepatyrusia grupe.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

2.

Vaidmuo: GYNĖJAS

Pastebėtas elgesys:

- žodžiais ar kalba stengiasi įtikinti žmones;
- gina savo poziciją;
- pabrėžia savo pozicijos privalumus.

Poveikis grupei:

- grupė nori tyrinėti produktą ar veiklą;
- grupė nori išmėginti produktą ar veiklą.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- kai stengiamasi paveikti grupes, kad jos priimtų aiškų sprendimą;
- nereikėtų labai dažnai taikyti, geriau pasidalyti svarbiomis idėjomis ir pakviesti dalyvius jas išmėginti, jei jie to nori.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

3.

Vaidmuo: EKSPERTAS

Pastebėtas elgesys:

- pateikia informaciją;
- pagrindžia faktais;
- dažnai naudoja nuorodas;
- kalba autoritetingu tonu;
- nemėgsta dviprasmybių.

Poveikis grupei:

- mažai galimybių, kad kils diskusija;
- kai kurioms grupėm bus nuobodu;
- tos grupės, kurios mėgsta klausyti pranešimų, gerai jaučiasi.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- kai laikas yra ribotas;
- kai tikslas – pateikti duomenis;
- kai dalyviai labai gerai išmano dalyką.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

4.

Vaidmuo: AUTORITARAS

Pastebėtas elgesys:

- kalba aiškiai;
- vadovauja grupei;
- “tai vyksta maždaug taip”.

Poveikis grupei:

- gali kelti baimę;
- kai kuriems dalyviams sukuria saugumo jausmą.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- kritinėmis situacijomis.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

5.

Vaidmuo: PATARĖJAS

Pastebėtas elgesys:

- **išklauso;**
- **pataria;**
- **išsiaiškina prieš atsakydamas;**
- **orientuoja grupę;**
- **atsižvelgia į grupės poreikius.**

Poveikis grupei:

- **pateikia išvadas;**
- **garantuoja didesnę grupės atsakomybę;**
- **žadina gerus jausmus.**

Vaidmeniui tinkama situacija:

- **palaiko grįžtamąjį ryšį, t.y. stebi, kaip gerai grupės dalyviai jaučiasi, kiek jie susidomėję.**

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

6.

Vaidmuo: DĖSTYTOJAS

Pastebėtas elgesys:

- suteikia informacijos;
- lankstus;
- nuolat stebi;
- kritikuoja;
- orientuoja.

Poveikis grupei:

- sukuria santykius, leidžiančius grupei jaustis šį tą išmokus.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- kai tikslas – įgyti žinių.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

7.

Vaidmuo: MANIPULIUOTOJAS

Pastebėtas elgesys:

- dirbtinai giria;
- laiko dalyvius „bandomaisiais triušiais“.

Poveikis grupei:

- grupė jaučiasi, tarsi ja būtų pasinaudota.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- niekada.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

8.

Vaidmuo: KONFRONTUOTOJAS

Pastebėtas elgesys:

- prieina prie žmogaus, kuriam nepitaria;
- įvardija problemą ar klausimą.

Poveikis grupei:

- negera, nesmagu;
- gali išspręsti problemą.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- taikyti nuosaikiai.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

9.

Vaidmuo: TARPININKAS

Pastebėtas elgesys:

- prašo dalyvių pateikti informaciją;
- numato perėjimus tarp pateikiamos informacijos (susieja ją).

Poveikis grupei:

- leidžia grupei gauti informaciją iš daugelio šaltinių;
- grupė supranta pateikiamos informacijos srautus; jie tarpusavyje susieti.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- kai informaciją turi pateikti daug žmonių;
- kai pateikiamam informacija gerai nesusieta.

Galimi dėstytojų vaidmenys, elgesys, poveikis ir situacijos

10.

Vaidmuo: PAGALBININKAS

Pastebėtas elgesys:

- skatina dalyvių aktyvų įsitraukimą;
- išsiaiškina grupės idėjas;
- skatina savarankiškus tyrinėjimus ir atradimus.

Poveikis grupei:

- dalyviai gali kontroliuoti mokymosi procesą;
- dirba bendradarbiaudami su grupe;
- dalyviai įsitraukia į įvairaus lygio diskusijas;
- dalyviai pamato savo ankstesnių žinių vertę.

Vaidmeniui tinkama situacija:

- tinka labai įvairioms situacijoms;
- turėtų būti dažnai naudojamas.

Gero mokymo principai

- *troškimas užkrėsti studentus meile dėstomajam dalykui;*
- *gebėjimas dėstomą medžiagą padaryti įdomią;*
- *gebėjimas įtraukti studentus į pokalbį, atitinkantį jų supratimo lygį;*
- *medžiagos aiškinimo lengvumas;*
- *pagarba studentams ir domėjimasis jais;*
- *studentų nepriklausomybės palaikymas;*
- *improvizacijos galia ir prisitaikymas prie naujų reikalavimų;*
- *mokymo metodai, skatinantys aktyvų, atsakingą ir bendradarbiavimu paremtą mokymąsi;*
- *tinkamų vertinimo metodų taikymas;*
- *svarbiausių sampratų ir klaidingo supratimo ryškinimas;*
- *deramas grįžtamasis ryšys apie studentų darbą;*
- *poreikis mokytis iš studentų ir kitų šaltinių siekiant pagerinti mokymą.*

Gero dėstytojo charakteristikos

organizuotumas

interesų stimuliavimas

suprantamas aiškinimas

studentų poreikių suvokimas

grįžtamasi ryšys darbo metu

*padrąsinimas ir nepriklausomos
mintys*

Veiksmingo mokymo aukštojoje mokykloje principai

domėjimasis ir aiškinimas

**rūpinimasis studentais, jų mokymusi
ir atsakomybė už tai**

**tinkamas vertinimas ir grįžtamasis
ryšys**

**aiškūs tikslai ir intelektinis
lenktyniavimas**

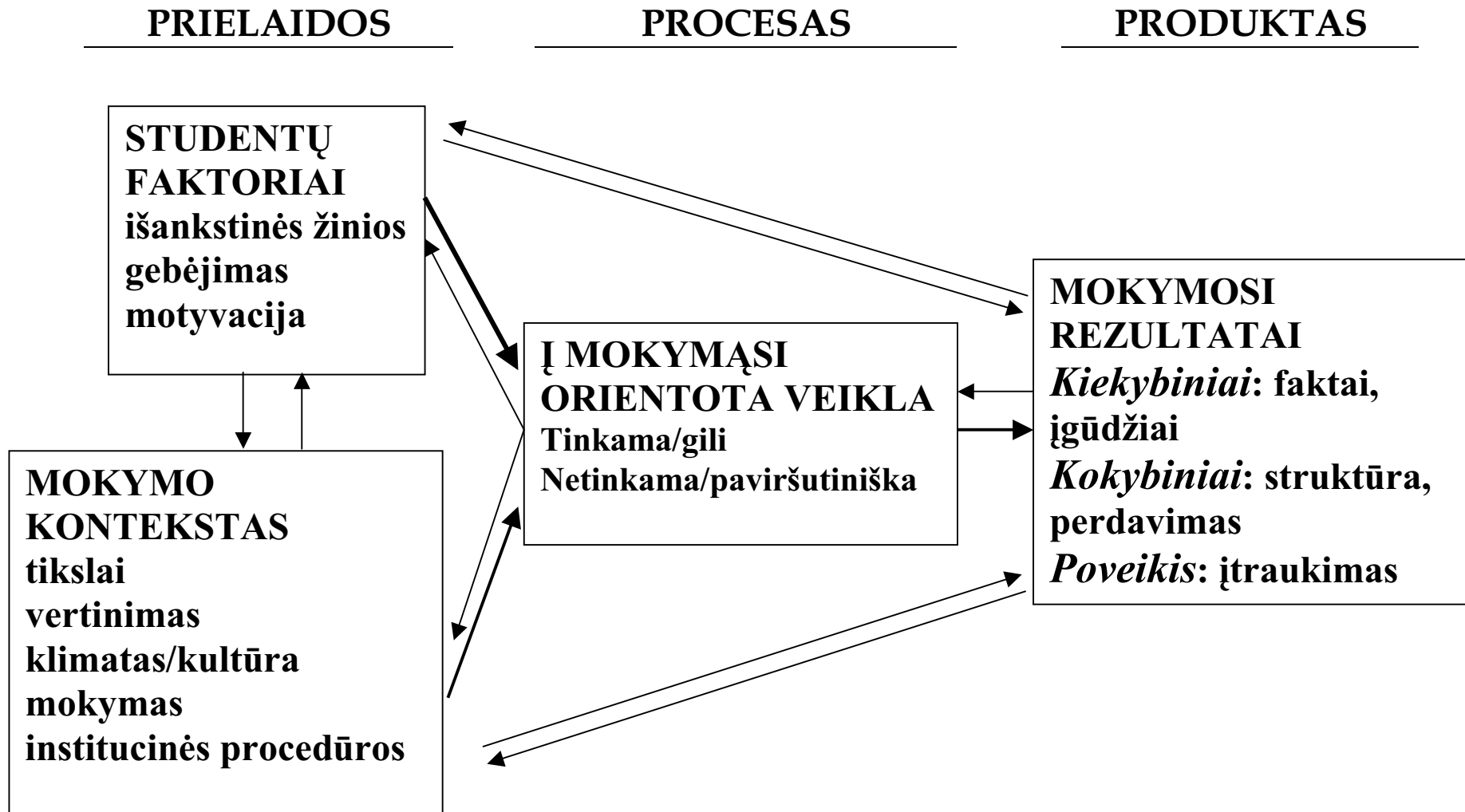

**nepriklausomybė, kontrolė ir
aktyvus darbas**

mokymasis iš studentų

3P mokymo ir mokymosi modelis

Du mokymo veidai

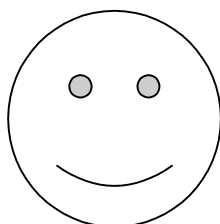
MOTYVACIJA → MOKYMAS ← APLINKA

tikimasi sėkmės

prasminga užduotis

pasitikėjimas
studentais

paviršutiniška
– NE !!

gilu – TAIP !!

MOKYMO KONTEKSTAS:

SUKURKITE UŽDUOTĮ, KURI

SKATINA

SLOPINA

MOKYMOSI VEIKLA

MOKYMOSI VEIKLA

ugdo

ugdo

gilaus požiūrio

paviršutiniško požiūrio

Mokymo metodai

Mokymo/mokymosi veikla

Mokymosi forma

Mokytojo kontroliuojama

paskaita, parinkti tekstai	→ parinkto turinio suvokimas
galvojimas balsu	→ konceptualių įgūdžių
klausinėjimas	→ demonstravimas
išankstinis organizavimas	→ paaiškinimai, klaidų ieškojimas
minčių/ sąvokų žemėlapis	→ struktūravimas, peržiūrėjimas
globa (tutorial)	→ struktūravimas, apžvalga
laboratorija	→ paruošimas, aiškinimas
ekskursija	→ procedūros, taikymas
seminaras	→ patyrimo žinios, susidomėjimas aiškinimas, pristatymo įgūdžiai

Poros kontroliuojama

įvairios grupės	→ problemų sprendimas, pažinimas
mokymosi partneriai	→ sprendimų skirtumai, pritaikymas
mokymasis poromis	→ priklauso nuo to, kas yra mokytojas, kas mokinys
spontaniškas	→ išvalgos, savianalizė
bendradarbiavimas	

Asmens kontroliuojama

bendrieji mokymosi įgūdžiai	→ mokymosi organizavimo įgūdžiai
dalykiniai įgūdžiai	→ informacijos valdymas
metakognityviniai	→ nepriklausomybė ir nuolatinis
mokymosi įgūdžiai	→ savęs vertinimas

Kokios žinios ir įgūdžiai bus svarbūs po 10 metų?

studentų atsakymai:

- 1. Bendravimas ir bendradarbiavimas*
- 2. Informacinis raštingumas*
- 3. Užsienio kalbos*
- 4. Mokymo(si) įgūdžiai*
- 5. Dalyko žinios ir gebėjimas jas taikyti*
- 6. Psichologinės žinios*
- 7. Gebėjimas prisitaikyti*

Kokios žinios ir įgūdžiai bus svarbūs po 10 metų?

dėstytojų atsakymai:

- 1. Dalyko žinios*
- 2. Bendravimas ir bendradarbiavimas*
- 3. Atsakomybė ir savarankiškumas*
- 4. Tikslų iškėlimas ir gebėjimas jų siekti*
- 5. Atvirumas naujovėms*
- 6. Noras dalintis patirtimi*
- 7. Dalyvavimas komandoje*
- 8. Noras tobulintis*
- 9. Darbiniai įgūdžiai, patirtis*
- 10. Tolerancija*

Pagrindinių įgūdžių sąrašas

Sudarytas QCA – Qualifications and Curriculum Authority, UK [Oates, 1992]

1. BENDRAVIMAS

(Nr.1 studentų sąraše)

2. INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS

(Nr. 2 studentų sąraše)

3. /.../

4. ASMENINIAI ĮGŪDŽIAI: BENDRAVIMAS SU KITAIS

(Nr.1 studentų sąraše)

5. ASMENINIAI ĮGŪDŽIAI: MOKYMOSI IR VEIKLOS TOBULINIMAS

(Nr.4 studentų sąraše)

6. PROBLEMŲ SPRENDIMAS

Problemomis pagrįstas mokymas

Remiasi ne medžiagos įsiminimu, bet analize

**Diskusijų, tyrinėjimų centre
– išsikelta problema**

**Integruoja įvairius metodus
ir strategijas**

Lankstus mokymas

Paskaita

privalumai

- **tinka darbui su didele auditorija/
method for all seasons**
- **tinka informacijos perteikimui, kai medžiaga
nėra prieinama**
- **studentai gali stebėti, sekti dėstytojo mąstymą**

trūkumai

- **“Anoniminė auditorija”**
- **Mažai prisideda prie aukštesnio lygio mąstymo
ugdymo**
- **Sunku vienu metu ir klausyti, ir užsirašinėti /
copy-delete principas**
- **Tinka ir patinka mažai auditorijos daliai**
- **Dėstytojas turi turėti tam tikrų asmeninių ir
profesinių savybių**

Reflektyvus mokymas

- ⇒ **Mokymo (si) tikslai aiškūs tiek dėstytojams, tiek studentams**
- ⇒ **Naudojamosi ir mokančiojo, ir besimokančiojo patirtimi**
- ⇒ **Mokymas(is) yra bendravimas**
- ⇒ **Vyrauja bendradarbiavimo metodai, dialogas**